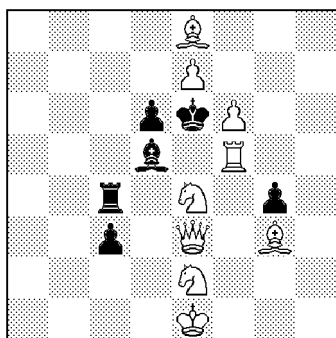

Imelised jõulupuud malelaul

Tänane malenurk on veidi erinev tavapärasest. Seda seetõttu, et on jõuluaeg, ja mis saaks olla sobivam malenurgas, kui tutvustada maleprobleeme, kus laual – jõulupuu! Oleme välja valinud vaid mõned ja ehk tuntumad sellised puud, kindlasti on neid loodud veelgi.

Pal Benko
Chess Life 1975

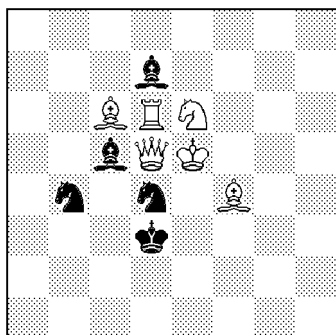
(Ke1 Le3 Vf5 Oe8 Og3 Re2 Re4 ee7 ef6 / Ke6 Vc4 Od5 ec3 ed6 eg4)

Matt kahe käiguga!

Lahendus: 1.Lc5! (ähvardab 2.Lxd5#). Võimalikud variandid on 1...Kxf5 2.Lxd5#; 1...Vxc5 2.Rd4#; 1...Vd4 2.Rxd4# või 2.Lc8#; 1...dxc5 2.Ve5#; 1...Oxe4 2.Rf4#; 1...O~ 2.Rf4# või 2.Rg5#.

Legendaarne Ungari rahvusvaheline suurmeister Pal Benko (sündinud 14.07.1928) kuulus maletajana aastakümneid maailma absoluutsesse tippu, ta oli pikki aastaid konkurendiks maailma ehk kuulsaimale eestlasele Paul Keresele, samuti oli tal au konkureerida selliste suurte nimedega nagu Mihhail Botvinnik, Vassili Smõslov, Mihhail Tal, Tigran Petrosjan, Boriss Spasski, Robert James Fischer, Jefim Geller, Viktor Kortshnoi ja paljud-paljud teised. Benko on lisaks maletajakarjäärile kirjutanud mitmeid raamatuid, samuti on ta paljude maleülesannete ja -etüüdide autor.

Pentti Sola
Pauly mälestusturniir 1934/1935, 1. auhind

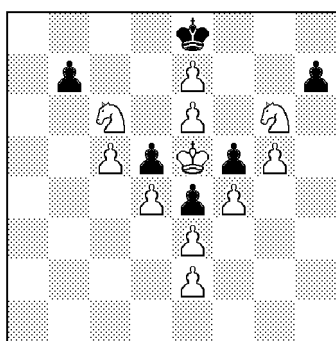
(Ke5 Ld5 Vd6 Oc6 Of4 Re6 / Kd3 Oc5 Od7 Rb4 Rd4)

Abimatt kahe käiguga, valge alustab ja abistab mustal end kahe käiguga matistada!

Lahendus: 1.Rxd4 Rxd5 2.Oxd5 Oxd4#. Algseisust kuni lõppseisuni toimub pidev malendite löömine, kui muidu probleemmales löömisega (algavaid) probleeme väga ei hinnata, siis siin on see taotluslik ja lisab loomingule just väärtust juurde. Samuti on hinnatav, et lõppseisus on laual mustermatt.

Soomlane Pentti Sola (28.05.1907-08.04.1940) suri vaid 32-aastasena II maailmasõja alguses, kuid vaatamata oma lühikesele elueale jõudis ta komponeerida enam kui 600 maleprobleemi. Käesoleval aastal organiseerisid soomlased tema mälestuseks, sajandaks sünniaastapäevaks, rahvusvahelise maleprobleemide koostamise võistluse.

Thomas Rayner Dawson
Falkirk Herald 1914

(Ke5 Rc6 Rg6 ec5 ed4 ee2 ee3 ee6 ee7 ef4 eg5 / Ke8 eb7 ed5 ee4 ef5 eh7)

Matt kahe käiguga!

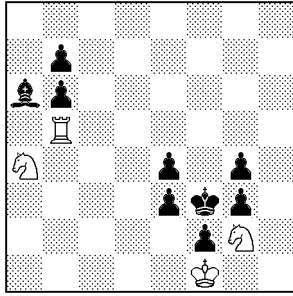
Hakkasite lahendama? Kuid – pidage, pidage! Kuidas selline seis üldse malelauale tekkida sai? Siin tuleb appi võtta retroanalüüs ja pärast mõningast järelemõtlemist jõuame me järeldusele, et musta viimane käik sai olla vaid kas d7-d5 või f7-f5, mõlemal juhul saab valge möödaminnes (*en passant*) vastava etturi maha lüüa ja seejärel järgneb juba lihtne etturimatt. Korrektsel maleülesandel saab olla aga vaid üks ja ainuke lahendus (kui ei ole sätestatud teisiti). Seega ongi küsimus, et kumma etturiga siis ikkagi must oma viimase kaksiksammu astus ja miks?

Lahendus: valge etturid peavad olema löönud kümme korda, mis tähendab, et kõik malelaualt kadunud mustad nupud peavad olema valgete etturite poolt löödud.

Seetõttu mustu viimane käik ei saanud olla d7-d5, sest vastasel juhul oleks musta valgeväljaline oda löödud tema algväljal c8, sest ta ei oleks ju seal kuidagi liikuma pääsenud. Seega valge ettur seda oda lüüa ei saanud. Seega musta viimane käik pidi kindlasti olema f7-f5. Seega on ülesande lahendus 1.gxf6! ja 2.f7#.

Britt Thomas Rayner Dawson (28.11.1889-16.12.1951) sai tuntuks kui väga viljakas problemist, samuti toimetas ta mitmeid probleemmale ajakirju ja raamatuid.

Christer Jonsson, Alexander Hildebrand & Indrek Aunver
Uralskij Problemist 2003, 2. august

(Kf1 Ra4 Rg2 Vb5 / Kf3 Oa6 eb6 eb7 ee3 ee4 ef2 eg3 eg4)

Isematt kaheksa käiguga!

Näeme, et kui must oleks käigul, siis oleks kohe matt – musta ainukesed võimalused oleksid 1...Oxb5# või 1...e2#. Probleemiks on aga, et valge on käigul ja sellega avaneb mustal teisi võimalusi ning must saab matistamist vältida. Siiski sunnib valge musta end matistama. Kuidas? Lahendage probleem ja siduge ruudud, kuhu valge ratsu käib, joonega. Mida me siis näeme?

Lahendus: 1.Rh4+ Kf4 2.Rg6+ Kf3 3.Rf8! Kf4 4.Re6+ Kf3 5.Rd4+ Kf4 6.Re2+ Kf3 7.Rac3 Oxb5+ 8.Rxb5 g2#. Manöövri Rh4-Rg6-Rf8-Re6-Rd4-Re2 tulemusel joonistub lauale jõulupuu!

Käesoleva aasta jõuludeks ilmub Rootsi praegu kõige aktiivsema komposiitori Christer Jonssoni raamat. Tema aastate jooksul loodud umbes 5000 probleemist on valitud 200 kõige huvitavamat. Selles raamatus on ka see viimane jõuluprobleem.

Margus Sööt,
meistrikandidaat males